

Előfizetési táj.

Postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

KELET

Szerkesztői szállítás:
Főter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBÉ CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

Politikai és közgazdasági napilap

1875. utolsó negyedére.

A „Kelet” előfizetési ára:

Félévre	8 frt
Egész évre	15 „
Negyedévre	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés tiszteletpéldánydal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet” kiadója.

Maga kárán tanul a magyar.

(§§.) A nagyszebeni m. királyi jogakadémián az idén két tanszék üresedett és ez ideig, ha jól tudjuk, semmi indítvány nem történt ismétlen való betöltés iránt.

Merjük-e merészleni, hogy e késedelem mely, a tanév már megnyilván, némi elégtétellel, az előző, vagy pedig egyszerűen oly késedelemnek tekintjük-e, mely a bureauk számainak tömkelegében terjedtet és idő multával utánpótlatlan, az okás régi medrében folydogál minden nap?

Amazt, mint a kínálkozó jó alkalom, hogy megismerjük és felhasználásuk reméi alig merjük; emezt, az eddigi bővítési találatok nyomán eléggé indokolt fölvetnek tartjuk.

Pedig valóban soha jobb alkalom, mint épen a mostani, hogy oktatásügyi miniszterünk a lehető legkisebb rázkódással hajtsa végre egy nagyon is indokolt átszervezést, mely a mellett, hogy a helyi oktatás teljesen domináló finansziális tekintetben is előnyökre válnék, még a feladat oktatás erdélyrészi szervezetének is hatékony szolgálatot tenné.

Értjük a n-szebeni m. kir. jogakadémiának megszűntetését.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Az

ÖREG UR VÉDENCZEI.

REGÉNY

két kötetben.

Írta:

Flygare Carlén Emilia.

Második kötet.

VIII.

Öreg ur látogatása. — A tanácsosabb zavar. — Ferdinánd kapitány határozata.

(Folytatás.)

— Azt látom, jól látom édes fiam — mondta az öreg ur, részvétellel szemlélve Ferdinánd harag és fájdalomtól eltorzult vonásait. — Nem később mindenestre nyugodtban letelepszik az idő majd meghozza azt is s most ne beszéljünk többet róla. Hanem járj abban, hogy tőle előbb szabadságot kapj s akkor szétvess egy kicsit a világban, a merre szíved visz inkább vonz. Uti költségű lesz hat hónapra. És mire visszajössz, bizonyos ki lesz egyúlván szerelméből, utánlász pontosan készségednek, nagybátyádat felvidítod jelen-

Mi részünkről tudtuk érteni, midőn az eddigi miniszteriumok az államélet minden ágazatát oly nagyszabású hivatali gépezettel látták el — hiszen a nemzet minden olvasni, írni tudó fia tödülve tödült a hivatali állomásokhoz — s így valóban a közvélemény éhes torku, ergo hangosan kiáltozó, követelményének tettek eleget ama költséges apparátus szervezésével. De magát ez éhes sereget is teljesen meg tudtuk érteni, hiszen az állam mintegy fehér lapot nyújtott a nemzet ifjúságának, midőn minden 10—20 mérföldre egy-egy jogakadémiát tartva fön, hallgatólag e pályára csábította a tanuló ifjúságot, mely igen természetesen jöhetett arra a gondolatra, hogy az államnak roppant szüksége lehet a hivatalnokok özönére, másfelől bizonyára nem forceirozná elannyira a hivatalnok-készlet felszaporodását s azt a morális kötelezettséget, melyet e forceirozással magára vállalt, bizonyíttal kész is beváltani.

Most keserű és fájdalmas csalódás követte e mindkét oldalú csalódást és önámítást. Az állam belátta, hogy annak az eredménynek, melyet tulhajtott eljárásával önmaga idézett elő, megfelelni nem bír: az összehalmozott anyagot fölhasználni nem bírja s ennek folytán abban a szegényes helyzetben találja magát, hogy kénytelen adott szavát megszegni, a hivatalnokaival kötött kétoldalú szerződéseket egyoldalul széttegni, az állam-szervezet iránti bizalmat megsemmisíteni, vagy hogy Szent István birodalmában ma minden hivatalnok abban az édes kedves helyzetben érzi magát, melyet a német Vogel-frei-nak nevez. Menekül tehát a ki tud, mert ime, a következő hónapok utolsó két három napján akármelyikünket érheti az a szerencse, hogy a n.m. minisztertől azta szívesen értesítést veheti, hogy „önnek a jövő hó elejétől fogva szolgálatát igénybe venni nem kívánom” s a családost, ez egyetlen kereset-forrásra utalt tisztviselő, kianak idején bizakodva szállott a jogakadémiák kirakott lépcsőzeire, nézheti, hogy a holnapután kezdődő negyedév szállásbérét miből fizeti ki, hogy a küszöbön álló télre fáját miből szerzi be s gyermekeit mivel menti ki abból, hogy a proletariatus osztályát meg ne alapítsák.

De ha már idáig jutottunk s az állam kénytelen volt e szegényesletes kompromisszót is magára vállalni, legalább gondoskodjék a jövőről úgy, hogy ne kelljen másodsor is ugyanezen kőben megbotolni s bár a jövőre hagyjon föl a hivatalnok-anyag e mesterséges fölhasználásá-

Jéteddel s komoly, higgadt magaviseletteddel megmutatod milyennek kell lenni egy okos mivelt embernek.

— Kézet reá bácsi! — felelt Ling kapitány, kezét nyújtva az öreg urnak. — Ne legyen oka magát szégyenleni miattam. Ha visszajöttem, megmutatom, hogy valódi férfi lett belőlem és hogy merőben levették régi hibáimat.

Két héttel később Ferdinánd kapitány meglehetősen jó kedélyhangulatban szállott gőzhajóra s indult el Koppenhága felé, hol kis ideig időzni kívánt s azután tovább utazni a nagy világba, hova épen vinni fogja szeszélye vagy hajlamai.

— Hozza őt isten egészségben vissza — szolt a nagybácsi, könnyet törölve ki szeméből, melyet a válás órája csalt elő.

— Édes Róza — tette hozzá s megfogta a lányka kezét — te vagy most egyedüli vigaszom, egyedüli öröömöm. Elmentek már mindketten.

Ferdinánd is, Hilda is! — Hm, tudod-e gyermekem, hogy néha sajnálom, miért nem tettem a fiúnak kedvére, mikor még nem volt semmi baj s Hilda is szívesen osztotta volna meg vele sorsát. Akkor igen makacs voltam — mint mindig, ha valamire nagyon kérnek.

— Oh ne beszéljen így kedves jó nagybácsi — szolt Róza hízlegő hangon s valóban nyugtalankodva az öreg Ling tanár elérkezé nyedésén. Nem legjobb-e mindig minden úgy a mint van? de ez esetben egész bizonyossággal mondhatom, hogy legjobban történt így a

val, apassza le a tulságos számú jogtanodákat, hogy az alkalom apadásával, apadjanak a jogtanulók s így apadjon az ugys nagyon bizonytalan kenyér után esengők, hivatalra aspirálók száma. Hiszen néhány évig szó sem lehet arról, hogy a jogi tanfolyamról ujon kikerült egyén állomást nyerjen, mert minden üresedést — mind pénzügyi, mind emberi tekintetből — a most kimaradtott vagy ideiglenesen nyugalmazott, de még munkabíró tisztviselőkből kell évekig betölteni. Hova szaporítjuk tehát a kenyér nélkül maradók s így haszontalanok seregét?!

Az állam minden intézkedésének összhangban kell egymással állania s ha egyszerűsítési kormányzati, igazságszolgáltatási, szóval tisztviselői gépezetét: egyszerűsíteni kell a gyárakat is, melyekből e gépezet kikerült, és melyek eddigi szükséglethez képest lévén berendezve, a mostani, megapadt fogyasztáson felül szaporítják a készletet.

Ez az apasztás, úgy hisszük, viszszausathatatlant, annyival is inkább, mivel nem csak hogy teljesen indokolva s a megváltozott viszonyok által parancsolva van, hanem a mellett nem is jár az állam olyan kinos kompromissziójával, mint a többi reduktiók.

A nagyszebeni jogakademia évenként 60—70 — talányolag magyar és román ajku — növendéket lát falai között s 8 rendes tanárt foglalkoztat, kik közül ez idén kettő a csernovitzi egyetemre távoztván, a megmaradt 6 tanár kivétel nélkül bírja a magyar nyelvet.

A jogtanulókon semmi nemű igazságtalanság nem esnék, ha Szeben helyett jövőre Kolozsvárra, Nagyváradra vagy más jogtanodába kellene költöznök, jogtanárok pedig — mostani minőségükben — áthelyezhetők volnának, akár Kolozsvárra, hogy itt a főtartárgyak számára elvégre párhuzamos tanszékek állíttassanak, akár más jogakadémiák időközben megüresedett tanszékeire. Arra ugyanis édes kevés a kilátás, hogy a kolozsvári egyetem parallel tanszékeket nyerjen, míg így minden új költség nélkül ki lehetne elégíteni ez elődázhatatlan egyetemi szükségletet. Fölösleges magyaráznunk, minő előny származnék ebből, mind az egyetemre, mind magukra a jogtanulókra nézve — és pedig az állam minden újabb megterhelteése nélkül, a mi pedig mai napig nagy szó, sőt költségkíméléssel, mivel a külön jogakademia sok oly kiadást okoz, mely ez egyesítés következtében teljesen megszűn-

dolog; mert tiszta világos előttem, hogy Borensköld Hilda Ferdinándot soha sem szerette igazán. S bizonyosan nem lettek volna együtt boldogok.

— Miből gondold ezt? — kérdé élen Ling tanár; látható volt, hogy szeretné elfogadható indokát hallani e feltevésnek, mert valóban nyugtalankodott egy kicsit e dolog felett.

— Nézze meg bácsi, ime itt van a bizonyíték! — most elővették Hildának Rózához intézett levelét, elolvasták figyelemmel s tanácskoztak felette. A tanár közbe-közbe szolt: Hm, hm! nem rossz; de mond csak hol kapjon most Ferdinánd egyet magának? Se te, se Hilda nem voltak neki valók.

— Majd megjő az is idővel bácsi — jegyzé meg Róza.

— Fájdalom, nő van elég a világon. Ferdinánd is majd csak talál olyanra, ki neki való legyen. Jó hogy Hildát kiverte már egészen fejéből s ha szíve is meggyógyul, azt hiszem nem soká fog kénni azzal, hogy új tárgyat leljen érzelmeinek.

— Akkor ugyan kíváncsot volna, hogy jó és méltó társat találjon magának — tette hozzá a nagybácsi, hogy egész lelkéből mondhattak „Amen!” frigyükre. Hanem kedves leányom add ide most pipámat, s nézz utána, hogy kaphassak egy kis theát, elvinni vele szomorúságomat; nagyon nehezemre esék megvárni attól a fiutól, vagy inkább szeretem mint eddig, vagy én gyengültem el nagyon! Ugy van ugy! sokban tapasztalom, hogy meny-

nék — s mégis, az állam eleget tenne annak a követelménynek, hogy a tulságos sok jogtanoda fenntartása által ne csábítsa fiait oly pályára, melyen a succrescentiát elhelyezni nem bírja.

Vajha saját kárunok okulva, bár a jövőben elejét vennők az olyan császárágásoknak, minő a mostani reduktio. Ennek kivételét első sorban az oktatásügyi minisztertel várjuk — és elvárjuk. Ceterum censeo Academiam cibiniensem delendam.

A képviselőház pénzügyi bizottsága oct. 4-ikén negyedfél órai ülésben elintézte az igazságszolgáltatási hátralevő részeit. A törvényszékek és járásbíróságok czimnelt tárgyalását befejezvé, jegyzőkönyvbe vette a miniszter azon ígérteit, hogy a törvényszékeknek a fokozatos fizetéseket fogja behozni.

A királyi ügyészségek irodai költségeire 50,000 frt helyett 40,000 frt szavaztatott meg. E czimnelt a miniszter megemlítette, hogy a megszünt törvényszékek fogházait az illető törvényhatóságoknak adja át, továbbá azt, hogy a budapesti törvényszék fenytő osztályát Budán fogja elhelyezni.

A bűnvádi eljárás költségeinek kérdése függőben maradt, az előadó 45,000 frt törlést indítványozott.

A fedezetnél a miniszter kijelenté, hogy a rabtartásról törvényjavaslatot készített; fel-említette azt is, hogy a rabtartási költségek ezentul jobban fognak befolyjni, mert a fegyintézetekben a rabok sorényan munkálkodnak.

A viremtérkérségnél elfogadott Wahrenmann indítványa, mely szerint a törvényszékekre 5.668,000 frt helyett 5.620,000 frt, az ügyészségekre 1.150,000 frt (42,055 frt megtakarítással) szavaztatik meg.

Az országos fegyintézetnél 1948 frt törlötetett.

A központi telekkönyvi hivatal cziménél a miniszter jelentette, hogy a telekkönyvezésről törvényjavaslatot készített.

Hosszabb vitát idézett elő a nyugdíjazások kérdése. Kimondatott, hogy a költségvetésbe a tényleges nyugdíjvetések fel, de miután tömeges nyugdíjazások küszöbén állunk, ezen rendkívüli kiadásokra külön összeg szavaztatott meg.

Dezsi Sándor kérdést intézett a miniszterhez, hogy a felsőbb bíróságoknál betölteni szándékozik-e az üresedéseket.

A miniszter azt feleli, hogy az átalakítás egyelőre nem terjed ki a felsőbb bíróságokra, itt az üresedéseket nem hagyhatja betöltetlenül, mert akkor a felebezések elintézése sok késedelmet szenvedne.

nyire megöregedett. De add csak ide pipámat, hozd be a theát, ülj ide mellém munkáddal, hadd beszéljem el neked hogyan folynak le a papi ülések, mikor kinevezik a fiatal lelkészeket. Tudom hogy szívesen hallasz ilyesmiről. Nő ne busulj! A jövő gyűlésig nem sok idő van már, s akkor B... felől fényesen kél fel majd a te reményesillagod is.”

Róza mosolyogva tekintett öreg barátjára s miután apró teendőt elvégezte, vidám arccal foglalt mellette helyet a divánon s a máskor oly szorgalmas kezek hanyagul nyugodtak most ölében, mialatt figyelemmel hallgatta a tanár érdekes elbeszélését.

IX.

Családi jelenetek Lindfors-ban.

Egy forró augusztusi délután Borensköld Hilda, a hajdan sárgára festett kis szobában meglehetősen magas állványon állt, s a szoba újra festésével volt elfoglalva, hogy kissé tetszetősebb, világosabb kinézetet adjon a falaknak. Hilda valóban, a mint atyus több ízben kifejezte, igen ügyes, életrevaló leány volt, ki magát minden körülménybe jól bele találta, és soha sem vonakodott két kézzel fogni a dologhoz, ha hasznos s előhaladást eszközölhetett az által. Most is szobafestésre lett volna szükség, de szerencsétlenségre az az egész helységben nem volt található, hogy pedig ily csekély munkáért messze földről hozasson az ember egyet, az nem érdemelte volna meg a fáradságot és költséget. Azenban Hilda minden áron ki akarta csinósítani a kis elavult szobát; mert néhány igen szép butor darabot hoztak volt magukkal, melyek díszes és kényelmes

Hirdetési díjak

Hatször hasábozott garmond sor vagy annak tere: 8 kr.

Bécsben: Oppellik Alajos (Wollzeile 22.), Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau

Budapesten: Haasenstein et Vogler hirdetés közv. rodája

Braun Ede hirdeteményi ügyöksége, József u. 10. sz. 1 emelet

Nyiltéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

A codificationalis költségekre 15.000 frt helyett 10.000 frt szavaztatott meg.

Az igazságügyi költségvetés tárgyalása ezzel befejeztetett.

A vasuti szerződés, melynek megkötését tegnapelőtt Konstantinápolyból táviratilag jelentették, vonatkozik a Sophia-Nisch-Belgrad vonalra, melyhez csatlakozni fog a mi pest-zimonyi vonalunk. A kiépítés réghatárideje négy évben állapítottott meg. A Dunahid költségeit Magyarország és Szerbia között fogja viselni. A salonicchi-mitroviczai vonal Pristinán át fog Nischnek vezetettüi. Így hát, mi sem áll útjában a pest-zimonyi vonal létesítésének, a mihez most már komolyan hozzá kell látnunk.

A delegatiók bizottságai már majdnem befejezték munkálkodásukat és így a teljes s nyilvános ülések e héten kezdetnek meg. Illetékes körökben általános a remény, hogy október 16-ra már véget érnek a tárgyalások és így a delegatiók ülései bezártnának két hét múlva. A magyar delegatio már ma, hétfőn tart ülést, az osztrák pedig pénteken kezd meg a külügyminiszter budgétének tárgyalását s mindjárt rá a hadügyminiszterét veszi elő. A két delegatio határozatai közti komolyabb eltérés talán csak egy pontra nézve lesz és az, hogy a magyar delegatio a katonai intézetek szükségletét azon feltétel alatt szavazta meg, hogy a közlegi katonai iskolában bizonyos tárgyak magyar nyelven adassanak elő. A közös hadügyminiszter ugyan erősen harczolt a határozat ellen, de azért a magyar delegatio megmarad jogosult követelése mellett s most aztán a „Neue Fr. Pr.” veszi elő lándzsáját és a magyar delegatio határozatára, mint rossz precedens esetre tör. Az osztrákok elé terjeszti munus-képen a lengyelek és csehek esetleges hasonló követelését, mintha bizony Lengyelország és Csehország ép olyan önálló állam lenne, mint Magyarország. Hátrább az agarakkal, kedves bécsi néike, az ily hasonlatokkal, mert bizony nem hiszi el maga Koller is, hogy komolyan beszél.

Törökország katonai ügyeiről

A „Dserideji Askerije” nevű török lap ezeket közli: a Bosporus mellett erődtívenyek egy része nemskóra be lesz fejezve és Krupp-félegyűkkel ellátva. A kretai erődtívenyek is, melyeknél 4 zászlóalj katonaság és több száz másféle munkás dolgozik, mifőa balkáni feliszigeten a zavarok kitörtek; szintén még ez évben készen lesznek.

A katonai költségvetés a folyó évre (1291) 780,582 zacsót (egy zacsó = 50 ft) tesz és 50,000 zacsóval kevesebb a tavalyinál. E megakarítás a tartalékok számára való rubrikázást tette lehetővé. A hadügyi bevételek között 160,000 zacsó figurál, mint katonaváltási díj, melyet tudvalevőleg a török birodalom izraelita és keresztény lakossága tartozik fizetni. Mint a vazall államok tributuma következő tételek szerepelnek a budgetben: Egyiptom 150,000 zacsóval, Oláhország 5000, Moldova 3000, Szerbia 4600, Samos 800 és az Athos hegyi szerzetesek 144 zacsóval.

Jelenleg egy szakbizottság értekezik a katonai reformokról. — Ez évben 1872 tiszt és orvos került ki a hadservezet a katonai iskolákból. A szultán a meglevő iskolák mellett még 9-et állított fel, melyek ez év júli. 15-én meg is nyiták. Ezek alsóbb rangú előkészítő iskolák, melyekbe csak az ifjak vétetnek föl, kik az elemi iskolákat már végezték; tanulnak itt persa, arab, török nyelvet, számtant, földrajzot és rajzot. Innen kilépők a magasabb iskolába vétetnek föl.

Magyar lapok szemléje.

Az „Ellenőr” a török vasuti csatlakozásról ír. A nemzetközi forgalmi érdekek a szerb csatlakozás mellett szólnak, mely a keleti összeköttetést Magyarországon, mint a legközelebbi uton át vezetne volna nyugat felé. Amde Ausztriában a boszniai csatlakozás sürgették, mely a keletet és nyugatot összekötő fonalt Magyarország elkerülésével az osztrák örökös tartományoknak juttatja. A pont, mely a nyugoti és keleti világörseket árucseréjét közvetíti, Alexandria. Ha Törökország a boszniai csatlakozást fogadja el, akkor nem éri el célját. De még Ausztria sem. A szerb magyar csatlakozás azonban közelebb hozza Alexandriához a nyugoti pontokat s míg nekünk használ, Bécsnek is belevonja a nemzetközi forgalomba. Végre az utat azonban az ügy csak most üli, midőn a szerb csatlakozás elfogadása minden átkálódás ellenére immár ténynek vált. A szerb csatlakozás elfogadása a pesti-zimonyi vasut kiépítésével együtt jár. Szívből üdvözlő e pályát, mint a közgazdasági mozgalmak terén oly ifjú Magyarországra egyik legnagyobb fontosságú vonalát. A pesti-zimonyi vasutnak oly pályának kell lenni, mely egyenesen a magyar kormány befolyása alatt álljon, mert csak így lesz abból az, a minek lennie kell: egy újabb fegyver a magyarországi forgalom nemzeti önállósítása érdekében. A pesti-zimonyi vasut által meg lesz törve az osztrák államvasut monopoliuma Magyarországi déli vidékén is. Mi lennénk az ur, ki parancsol s fölünkön idegen az, ki engedelmeskedni tartozik.

A „Hon” szerint a magyar delegatio albizottság bevégzett működését a közös költségvetés kiadási tételeinek vizsgálata tárgyában. A magyar delegatio albizottságai összesen 1,554,827 forinttal apaszták a közös kormány költségvetését. A közös kormány az Uchatus-ágyuk költségével együtt kért 123 millió 227,484 forintot. Ebből a közös fedezet 18,222,704 forint. Tehát fedezetlenül marad: 105,004,780 forint. A mi egész terhünk, levonva az Uchatus-ágyuk fedezésére megmaradt régi ágyú pótlási 75 frtnyi hitelmaradványt: 32,896,500 forint 92 kr., a mi az idei quota tehernél, mely 29,019,344 forint volt, 3,877,156 forint és 92 kr. nagyobb és így e feltevés 1,400,000 forinttal rontja a Széll Kálmán által felállított pénzügyi mérleget. Lehet, hogy még lesz egy keserű falat. Egy távirat arról értesít, hogy hadügyminiszter még 242 ezer forintot pótlhat is kr., mielőtt reánk 77,440 forint esnék; akkor kitűnik, hogy quotánk növekedése a 3 millió 900 ezer forintot meg fogja haladni. Tagadhatatlan, hogy biz az nagyon leverő hatás. De ha pénzügyi eredmény tekintetében ily kevés, bár nem jelentéktelen eredményt eszközöltek ki delegatioink albizottságai, azt csak egyenesen a helyzet kényserőségének lehet tulajdonítani. Pontos azonban a közös hadügyminiszter nyilatkozata a magyar iparnak a hadi felszerelésben való részesítése tárgyában. Nem kevésbé fontos a hadügyi albizottság határozata a közszegi katonai iskolában a magyar nyelvnek párhuzamos tantervvel tétele tárgyában. Még fontosabb a külügyi albizottság által behozott új nyilatkozati forma a külügyi politikáról. Most már nemcsak a levegőben úszó közvélemény vagy az elhaló egyes delegatioális nyilatkozatok által van a külügyi politika bírálva és irányozva, hanem a delegatio formulázott nyilatkozata, ugy szólna érvényes határozata által. Ez nemcsak ellenőrzés és alkotmányos biztosíték, de egyszersmind politikai basis a külügyminiszter számára, a tovább működés irányára nézve és védelem az ellenkező nemzetközi vagy beföldi áramlat ellen is. És ez hasznos védelem egy külügyminiszter kezében.

A hercegovinai lázadás.

Konstantinápolyból október 2-iki kelettel következő sürgöny érkezett: „Hussein Arni pasa hadügyér el-

mozdított és helyébe Riza pasa, volt tengerészügyi miniszter nevezetett ki. Egy mai keleti császár irat azt rendeli el, hogy azon földmivelő népesség, mely szorgalmasan és békésen lát munkája után, a tized egy harmada alól fölmentetik, ezen kívül a jövő pénzügyi év kezdetéig ugyanezen népességnek minden adóhátról elengedtetik. Kivételnek ezen rendszabály alól a tized bérlek, a vagyonos osztályok és az adósai. Különböző községek tartományi közigazgatási tanácsban képviselve lesznek oly emberek által, kiket magok választanak, és a kibek bizalmat helyeznek. A törvény és az eszély határai között ezek által nyilvánítt kívánságok figyelembe veendő. Az évi közgyűlések küldöttségei följogosítottak, hogy Konstantinápolyba menjenek és ott kívánságaiknak kifejezést adjanak. Azonkívül egyes becsületes egyéniségek, kik községeikben tekintélynek és becsülésnek örvendenek, koronként Konstantinápolyba fognak hivatalni. Az ily módon összegyűjtött információk alapját képezendik az általános jólét és fölvirágzás céljából létesítendő reformok és változtatásoknak. Nehány úgynök és ellenőr meg fog biztatni, hogy az adóknak törvényszerinti kivétele és fölvétele fölött örvendő. Jelenleg egy oly rendszer megállapításával foglalkoznak, mely szerint lehetséges lesz a népséget kielégíteni és atizednek földadóvá való átváltoztatása által igazságos adórendszert biztosítani. Ezen fölül az illetékekre nézve is egy egységes fiskális szabályzatot igyekeznek megállapítani. Mindezen, valamint a rendőrségre vonatkozó reformokat a körülmények szerint fogják életbe léptetni.

A konstantinápolyi szerb úgynök Magzinovics, ki a belgrádi kormány nevében panaszt emelt a portánál a törökök részéről jött több rendbeli határsértések miatt, azt a határozott biztosítást kapta a nagyvezértől, hogy a legszigorubb parancsok adtak ki arra nézve, hogy ily határsértések többé elő ne forduljanak. Ebben aztán Magzinovics ur megnyugodott.

BELFÖLD.

Szászváros, 1875. oct. 3-án.

(A szász püspök Szászvárosán. — Egy érdekes templomi beszéd rövid kivonata. — A járási bíróság ítéletme. — Az ősi vásáról. — A m. p. dalárda dalszövege.)

Tisztelt szerkesztő úr!

Tegnapelőtt jó reggel szokatlan tisztogatás lepte meg a szemlélt városunk azon részén, melyet a ref. gymnasium és templomudvar, a Széchenyi vendéglő és szász iskola vesznek körül. Azt hittük, hogy a hanyagságban páratlan rendőrségünk jobb utra szándékozik térni az éves szemnének az említett térről való elbordaítása által. Azt hittük, hogy a köteleességérzet és erélyesség végre valahára fölbredt rendőrfőnökönkben s azok hozatják létre a rég ohajtott takarítást. Csalódtunk. Midőn a szász iskola falai kiszűldözve és két-tós bejáratát fölvirágozva láttuk, s midőn a szász iskola növendékei sorfalat képezve fölállottak a főút hosszában: legott kiviláglott, hogy ama takarítás valami szász ünnepélyesség előjele volt.

Délelőtti pont 10 órakor a szász toronybeli harangok zúgása közt érkezett meg az erdélyi szászok pápja, Teutsch szebenai püspök, ki egyházkerületét megvizsgáló, rendre utazza be a szász eklézsiákat. Mindjárt az első tekintetre Arany János „Szűcs György”-e jutott eszünkbe „se bajusza, se szakála, egy szőrszála sincsen neki”; míg szűr, tömött hajzata már egészen őszbe van vegyülve. A közepes, sugár természetű hiába kerestük a püspök hasat: ha már a kosztól nem, legalább attól a sok magyartól, kiket idáig elnyelni méltóztatott, megnöhetett volna a hája. Mert hogy Teutsch ur falánksága nemcsak „nyers húst evő és vért ivó” őseinket, hanem a hunnokot, sőt még a dákokat is felhapsolta, ezt becses lapja 223. számában lelki gyönyörűséggel olvasók.

A szász iskola megvizsgálása után egyházi gyűlést tartott a templomban, melynek végeztével — d. u. 4-kor — a Széchenyi szállodában mintegy 50 terítéki bankett rendeztetett Teutsch ur tiszteletére kizárólag 13 próbaszász részvételével. Minden igyekeztünk dacára sem lehetvén ott, a díszebéd folyamáról mit sem írhatok.

Estve pedig fátylaszenével tisztelegtek püspökünkkel a sógorok — muzsika nélkül. A lobogó fátylalángnál aztán elpanaszolták ő püspökségének a sors mostohaságát, mely őket távol többi testvéreiktől a szász föld szélére dobta el; hanem azért sem idő, sem emberek nem képesek elszakítani azon kapcsolattól, mely őket többi szász rokonaihoz fűzi s mely nem más, mint vallásuk és politikai elveik. Mire Teutsch ur feltűnő öröm közt nyilváníta ki megelégedését a szónok szavai felett s fölkielte a jelenlevőket, hogy ragaszkodjanak jövőben is vallásuk és nemzetiességükhöz s azon elveket, melyekért idáig a szász natio többi fiaival együtt

oly kitartóan buzgólkodtak, segítség diadalra juttatni.

Tegnap Romosz látogatta meg. Képzelem: mennyire örült országos képviselőnk — Leonhardt Frigyes ur — midőn szentszéges pápáját szemtől-szembe láthatta maga előtt s mily sovár fülekkel hallgatta végig egyedül idvezítő politikai tanait. Még az nap ismét visszajött Szászvárosra.

Ma d. e. jelen volt az isteni tiszteleten, melyen helybeli ev. lelkész Schuster ur tartott érdekes prédikációt azon fájdalomról, melyet akkor érez az ember, ha a világ fölök és ellenök (t. i. a szászok fölöl és ellen) gonosz gondolatok ő szívében (Máté IX. 1—8.) Inté a nagyszámú hallgatóságát, hogy óvakodjanak az evangéliumi irástudókhoz hasonló emberek-től, igyekezzenek gonosz gondolatjukat kitálatni és bátran szemökbe mondani, miként Krisztus tévé, hogy gonosz gondolatok szívében akkor, midőn azt hiszik, hogy ők (t. i. a szászok) a hibások. Ne csüggedjenek, hiszen „még élnek a távolban emberek, kik rájuk gondolnak, még van kéz, mely ereztők tenni kész és van imádság, mely érettők szállt el az égbe!” Szeresék az igazságot s őrizzék meg keblök tisztaságát (így tanítja a szász klerus a maga hiteit igazságszeretetre, de tagjai jogtalanságnál egyebet nem tesznek, nem követnek!) és ha e legelvetem ulti világban nem lehet másban remélniök: bizzanak az isteni igazságszolgáltatásban.

En pedig azt ajánlom a magyarfaló tiszteletes urnak, hogy ha e legvetemulti világ itt minálunk nem tetszik, kövesse Krisztusnak a gutaütött emberhez intézett szavait: „Kelj fel, vedd fel a te ágyadat és eredj” — Flandriába!

Teutsch ur templomozás után Petrozsénybe utazott, azonban holnapután ismét szerencsétlen bennünk. Részünkről nagyon örvendünk, ha minél gyakrabban látogatná meg szászvárosi egyházközségét, mert akkor — legalább utcáinkat a rendőrség mindig tisztán tartaná.

A püspök ur idejötté kissé feledtetette az atyfiakkal azon leverő csüggedést, mely kebleiket a bíróságok közelebbi áthelyezése alatt áthatotta volt. Mert ugyanis miután mindkét járási bírónk szívvel-lelékel a szász nemzet hívének vallja magát és az utolsó követválasztáskor is fényes bizonyítást ténnek alkotmányellenes érzelmeikről, mindnyájan azt hitték, hogy az igazságügyi miniszter ur mindkét szeretett poigártársukat áttesszi olyan helyre, a hol alkalmuk leendő megtanulni, ha itt a szász fészeken nem lehetett, hogy mikép kell hazafias tettekkel támogatni azon kormányt és népet, mely nekik tisztas állomást és kényeret adott. Nagy volt az ijedelem Izraelben, midőn elterjedt a hír, hogy az egyik Sz.-Udvahelyre, a másik K.-Vásárhelyre tettették át.

De ez a hír — fájdalom! — nem valószínű. Pedig a hazafias érzelmeiket, kik évek óta elszomorodva nézzük az itteni alkotmányellenes üzemeket, igen lekötözte volna az igazságügyér ur, ha legalább a járási bíróság személyzetében idézett volna elé változást. Azonban mi bizzunk első sorban gyula-fehérvári törvényszéki elnök Joxmann Nándor ur hazafiságában, aztán pedig a magyar kormány erélyében s reméljük, hogy a bíróságok áthelyezése folytatásában nálunk is be fog következni a rég ohajtott személyváltozás, hogy tanulják meg már egyszer a mi szászaink, miszerint az a magyar alkotmány nem tréfa, nem nevetséges guny, hanem valóság!

Tegnapelőtt vette kezdetét az ősi baromvásár. Különbösen szarvasmarhát nagy számmal, de gyenge választékban hajtottak a piacra. Az egykor híres lóvásárnak azonban csak emléket lehetett hallani ez alkalommal a barompiacra. A pénzhiány nálunk is óriási mérvben érezhető s e miatt valószínűleg a tömérdek kész sátor is csak kevés vásárlónak fog örvendhetni holnap.

Végül megemlítem, hogy a magyar polgári dalárda folyó hó 10-dikén táncszívalommal egybekötött dalestélyt rendez, igen érdekes műsorozattal, — melyet közelebb fel fogok küldeni szíves közlés végett. Kiváncsian várjuk a sok élvezetet ígérő előadást.

R—s L—ő.

Tanügy.

Közköztatásügyünk költségvetése.

A huszonegyes bizottság határozatai folytán iparkodott mindegyik miniszter az ő költségvetésében megtakarításokat feltüntetni. Ebből a közköztatási miniszter sem tett kivételt, sőt a mint tudjuk, ő ajánlotta fel ministertársai közt legkészségesebben a kitorléseket. Megvaljuk, akkor inkább a buzgó nemzetgazdászati tehetséget bámulunk benne, mint az országos közoktatás-ügy képviselőjét, akkor az a jelszó: segíteni minden áron az ország pénzügyi bajain, elnémitotta benne az előbb oly sokszor hangoztatott panaszt tanügyünk és művelődésünk hátramaradása felett.

Ennek tolytán több tanügyi kérdés, megkezdett tanoda-újraszervezés vagy átalakítás folytatását vagy befejezését várja. És az 1876-diki közköztatási előirányzat mégis közel 48 ezer forinttal nagyobb, mint az előbbi év költsége.

Nyitjára találunk a rejtvénynek, ha utána gondolunk, hogy egynehány új tanoda akar megnyitni a jövőben: ilyenek a felső népiskola Brassóban, egy új gymnasium Fehértemplomban, egy felső leányiskola Budapesten; kisebb költségeket okoznak a felsőbb gépészeti szaktanoda segélyezése Kassán és az állami reáliskolák kibővítése egy-két tanárral.

A honi közművelődésnek minden őszinte barátja busul, ha pl. a hadügy költségvetését nagyobbítva látja, míg a közköztatási előirányzat szaporodása örömmel tölti el. Mi is örvendünk ezen úgy bármily csekély szaporodásának és tulajdonképen ezt a kérdést hallgatással s belenyugvással kellene abbahagynunk, ha nem aggodnánk, hogy az előbb jelzett és már legközelebb életbe léptetendő ügyek némelyikével úgy járhatunk, mint a keleti vasutunkkal.

Már is suttognak oly felső népiskoláról, melynek jó drágán megvásárolták az épületeket és a melybe beállították a drága tanárokat és tanszereket, de nincs kit tanítani vagy feleltet kevé a tanítvány. Különben is a tanügyi költség gyümölcse olyan, a mely később érik és akkor sem kézzelfogható. A többi minisztériumoknál ki lehet mutatni a kárt vagy hasznát a befektetett pénzöke után számokkal, a tanügynél nem. A tanügy a többi ügyekhez csak úgy viszonylik, mint a termőmagvakhoz az eső, mely beleesik a földbe, de maga csirát nem hajt, nála nélkül azonban még sem teremhetne a gabona s a gyümölcsfa. Mi haszna, hogy még oly mesterséges fegyvert adunk a katoná kezébe, ha annak forgatásához esze, felfogása, képessége nincs? Mi haszna, hogy még annyi vasutaink vannak, ha azt iparra, üzletre felhasználni nem vágyunk? Mi haszna, hogy külföldről jobbnál-jobb, szébbnél-szebb árucikkeket hoznak be, ha azok alkalmazására hiányzik az értelem, ezek élvezetére hiányzik az izlés? Pedig mi adja meg mind-ezekhez az eszt, a felfogást, a közlekedési vágyat, az értelmet, az izlést egyeb, mint az iskola egy, mint a természet a buzának az eső? Amde az esőt is csak úgy szeretjük, ha mértékkel és a maga idején kapjuk. Nehogy azt kelljen mondanunk közköztatásügyi mozgalmakról is: „adál uram esőt, de nincs köszönet benne.

Mi nem vagyunk ellenségei a női emancipációnak; ohajtjuk ezen kérdésnek megoldását mind nemzetgazdasági, mind általános humanistikuss szempontból. De kérdés, vajjon eltalálta-e a miniszter ur, midőn a gráci lyceum mintájára Budapest állam költségvetés első leányiskolát állított fel. Az államnak nem szabad problematikus vállalatokba ereszkedni, kivált ha ettől gazdálkodási szabályok tiltanak, legyenek azok akár vasutak, akár leányiskolák. Nem ellenessük mi a leányok magasabb műveltetését; de ne kockáztassuk benne az ország költségét. Vagy szükséges a felsőbb leányiskola, vagy nem. Ha szükséges, miért lett az csak Budapesten felállítva? Ha nem szükséges, akkor felállítás felelőtlen. Tegyük azonban egy más esetet fel: a miniszter ur velünk együtt belátja, hogy a leányoknak kell felsőbb tanoda, csak azt nem tudja, vajjon ez a gráci lyceum-féle tanszervezet a nekünk megfelelő-e. Ez esetben azt mondjuk, hogy ha csak experimentálás az egész, magánvállalkozókra kellett volna bízni a dolgot, úgy mint Graczbán és ezeknek erkölcsi s ha jut, némi anyagi támogatást nyújtani. Mennyi idő kellett, mi a realiskolai intézmény elfogadhatónak bizonyult be? és az állam most sem merik jelen alakjában befejeztek tekinteni; most is inkább a községek terhére bizzák. Ugyanez történhetnék a felsőbb leányiskolával is.

A költségzaporodást ezenkívül a realiskolák újjáalakítása okozza. A legutolsó hadjáratokban a porosz iskolamesterek győztek, mi természetesebb következménye ennek, mint a porosz tanügyet fogadni mintául. Ha a francziák győztek volna, valószínű, hogy a bi- és trifurcatio kapott volna lábra. Tehát a realiskolák megtoldása két osztályal, az érettségi vizsgálat követelése és a franczia nyelv kötelezővé tétele minket nem lepett meg. Sőt hisszük szentül, hogy a nyolcz év sem lesz elegendő, ha a poroszok kilencz évre nyújthatták mind a gymnasiumot, mind a realiskolát, miért ne nyújthassuk mi is annyira? Szeretnénk mi is legalább oly okosak lenni mint a burkusok.

Abban tehát hibát nem találunk, hogy a jót másoktól utánózzuk és felsajátítjuk, hanem igen is abban, hogy ezt a jót nem azért tesszük, mert a mi természetünk kívánja és a mi viszonyunk ezt megengedi, hanem, mert mások is úgy teszik.

Az eddigi realiskolákat hat osztályról nyolczra szaporítottuk, még mielőtt a realiskolai épületeket kibővítettük volna. A kibővített realis-

kola számára tanárt legalább kétféleképpen kell fizetnünk; pedig már eddigi kiadás kifizetésen volt. Legkisebbszámú azonban a franczia nyelv kötelező behozatala. Már pályázatot is olvastunk rendes tanszékekre. Ugyan honnan vesszük mi most hamarjában a franczia nyelv-tanárokat? Azoknak nem kell legalább három évi egyetemi tanfolyam? és még egy forma rangba és fizetésbe jutnak a többi rendes tanárokkal? Vagy elég, ha Ahn szent parlez-vous-t ki tudják ejteni? Hogy a hallgatói érettségi vizsgálat minő adminisztratív rendszabályokat követel, azt egy más állomásmunkatutjak.

A közköztatási miniszter ur tárcáján az bizonyítja nekünk, hogy, ha akar, tudakodni, s ha akar, tud költenek, pedig azt ohajtottuk volna, hogy, ha ez volt merre tenni, a költségkér inkább a már megkezdett, de be nem fejezett ügyekre fordít volna.

Erythros

Az erdélyi gazdák vándor-gyűléséről.

Torda, oct. 4.

(Folytatás.)

A vidéki jószágfőnököket a kedves idő sok részben megvárta; minden dőtség hozott azonban magával érdekes adatokat, tovább fejlesztésre, megvitatásra érdemes eszméket.

Mező-Csánba, Tisza László jószágfőnök akadt vállalkozó szekér, a megelőző két évi esőzés után alig járható mezőszégi utak miatt. Előadó Vörös Sándor, terjedelmes rajzát az azon nehézségeknél, melyekkel azon vidék gazdái küzdeniök kell: viz-, fa- és munkaerő hiány. Tisza László megmutatta, mi lehet egy fáradságot nem ismerő kitaratás a Mezőszégen is; kivált a kertipar, gyümölcs-tenyésztés és erdei faültetés körül kiváló eredmények elismerésre méltók és ha a vidék gazdái példányul választva követni indának egy pár évized alatt a Mezőszéi gazdaság egy alji viszonyai javítására lényeges befolyással lennének. Tett a tulajdonos kétségkívül sok útségre kerülő nem sikerült kísérleteket is ezekből is elvonhatják az illetők a szükséges tanúságot. Kivált a Mezőszégen nagy jövőre bízható szőlőművelés azon módjának czélrú, vagy czél szerűtlen volta, mely Csánban Tánál, ugyancsak csáni határon Pagetnél és vérezen szemléltető (rövidre metszve, kettős kitesztett drótra buzra) keltett érdekes vitát. A küldöttség előadja azon nyilatkozatára, hogy „korlátolt számú fajokkal, oly vidékeken, hol kevés a fa és munkás kéz, ajánlható a drótszőlőművelés”, a csáni küldöttség egyik tagja, Domokos azon határozott nyilatkozatot teszi, hogy a tökéletes idő előtti elvétel és kiművelését, a hiányos elfedhetési miatti gyakori elfagyást és a termés csekély mennyiségét tekintve: a drótszőlőművelést, régi karikás szőlőűnk mellett, rosznak és károsnak találja; Nagy Ferencz csatlakozik Gál Domokos, Kodolányi és Vörös megjegyzik, hogy a lozgatók szorítkozzanak csak a hü és részleteirásokra, az egyenes hibázatosok a tulajdonosokat tartózkodóká tennék s nem szivesen oadnának jövőre olyanokat, kik birtokaon turkáljanak, annyival inkább, mert egyik-ik gazdasági ág jövedelmét biztosan csak a számadásokból lehetne kideríteni, melyek a küldöttségeknek nem állanak rendelkezésünkre. Miksa Elek s többen nyilatkoznak, hogy a közönség érdekében kívánatos, hogy az előny, mint a hiányok ismerése.

Tisza Lászlónak 19 holdnyi gyümölcsös, terjedelmes gyümölcsfa iskolái stb; melyet a közönség kezén forgó árjegyzékei alapján a gazdasági szolgálatára bocsátott; megérdemilt figyelmet és felhasználást.

— Szentpáli Ignác aranyos-polyáni jószágáról előadó Magyarai Efrim. Kiemeli birtokosnak azon példányzárny elvét, hogy az azt és annyit művel, a mielőlt biztos jövedele van és a mennyit maga idejében megdolgoztatni képes. Gazdasági állatokkal a birtok gyagon fel van szerelve. Udvahelyszékről kitépített székyel béreket tart, kik szorgalm becsületes voltukért Erdélyi gazdái minden ajánlhatók.

— A szindi küldöttség, Bors Albert birtokán egyebek mellett a gazdag gypsztepeket emeli ki. Előadó: Réthi János, a diószent-mártoni földmívelő iskola tanára.

— Kövend-bágyoni székyel kis birtok ismertetésének előadója Nagy Albert. Kieme Aranyosssék kis gazdáiak szakértő szorgamát; a föld rendkívüli értékét (holdankint 30 frt, sőt több is.) Kövendi Soos Kis Sándor: pl. 1000 ötnyi területet most összel 8 kis véka (25 itczés) buzaja termett. A nagy kis birtokok vizsgálatára a küldöttségnek nem volt ideje.

Földvári.

(Folytatás következik.)

Apró puskatúz

A vajdahunyad-zarándi egyházmegyében, az esperes-választási események felett tisztulni kezd a láthatár. Tiszteletes Ince János ur közelebbi felszólalása a lapokban, elszálla azt a sűrű ködöt, mely innen a távolból nem engedte látnunk az ottani uralmek rugóit. Most már világos, hogy első értesülésünk igaz volt, hogy Dózsa Dénes ur egyedüli kovása az egyházmegye közbotránkóztást szült, viselt dolgaimak. Miután ez iránt bizonyosak vagyunk, most már másképen formulázhatjuk reá vonatkozó ítéletünket. Egy kis változtatást tévén az egykori atyafi ismeretes mondásán: ő nem boldogtalanságból, de valóságos rosszakaratból mártotta magát az esperesválasztás dolgaiba.

Azután csakhamar, hogy biztos értesülés folytán az általános botránkóztást szült ügyben felszólaltunk, csaknem egy időben két válasz jött napvilágra a mi felszólalásunkra: egyik a „Kelet“-ben Dózsa Dénes aláírásával; a másik a „Magyar Polgár“-ban, mely reánk szórt pizkolódásokkal akart az ügy további fejtegetésétől elrettenteni. Egy kis lélektani jártassággal könnyű belátni: mikép ez utóbbinak is Dózsa Dénes ur volt az auctora. Éles fájdalmat, érzékeny tyukszemében, melyre rátaasztunk, így okozkodott magában: a kalamárás tintájával talán láthatanná tehetem turpisságomat; irok egy cikket a „Kelet“-be „tárgyilagosan“, melyben, mint közvetítő fogom magamat feltüntetni; irok egy másikat a „Magyar Polgár“-ba pizkolódásokon; hangom erős, kiméletet nem ismerő, sőt fulmináns lesz; hátha sikerül e manőverrel elriasztanom azt a fogadatlant prókátort. Ugy tette, mint a tintaféreg, mely, ha fenyegetve van, valami fekete nedvességgel felleget támaszt maga körül a vízben, ennek segítségével aztán elmenekül. Csaknem sikerült is e manőverre. Nem ismervén gyűlölködő indulatját, majdnem elhittük: hogy merő ártatlanság. Hanem t. Ince ur nem engedte, hogy oly könnyen elmeneküljön, fulén ragadva elévonzolja a tanár urat s országvilág előtt nyitlan kijelenti: hogy Dózsa Dénes volt az üzemek szerzője, körüljában ő porozta fel a fiatalabb tiszteletes urakat, ő beszélt rá, hogy legyenek a nagyérdemű gróf intenciója ellen; közvetítése abban állott: hogy elvállalta a képviselői állást azon feltétellel, hogy okvetlen Bartha mellett kell szavaznia.

És mi kérdjük Dózsa Dénes urat: mikép azon kívül, hogy egy kis tápot szerzett gyűlölködő indulatjának, nem veszi-e észre mekkora kárt okozott kétszínű szereplésével a közügynek? Megkérőztetve az iskolát, azon intézetet, a melynek ép tanvezetője. Különös, hogy ezt egyáltalában nem akarja megérteni Dózsa Dénes ur. A nemes gróf épen a szésvárosi iskola érdekében sürgette az ottani érdemes lelkész ur esperessé választását. Az érdemes grófnak évek óta egy, a közügyre nagy horderejű terv forog elméjében. A gróf megbocsát nekünk, ha gondolatját szélesebb körben szellőztetjük; hiszen a közügy kérdései csak nyerne az által, ha több elme által megvitattnak. A gróf azon tervet forgatja elméjében, hogy a szésvárosi egyház nagy szolgálatot tenne a közügynek, ha egyik papi állomásából két tanári állomást csinálna, hiszen a második papnak ugyanis (mellékes) kötelessége volt az iskolának tanítás; azt a két tanári állomást úgy lehetne szervezni, hogy a tanítás legyen fő kötelessége s mellékes kötelessége a rendes papnak való segédkezés. E terv fontosságát mindenki kénytelen belátni, a ki tudja; hogy egy erős iskolának szervezése az előladosódás borkában valóságos magyar nemzetiségi kérdés. A constellationok — értesülésünk szerint — úgy állottak, hogy azon esetben hajlandó volna a szésvárosi egyház e nemes tervet életbe léptetni, ha saját papja emeltetné az esperesi székbe. Ezt a tervet hiusította meg Dózsa Dénes gyűlölködése.

Használt-e Dózsa Dénes a közügynek az által, hogy szereplésével oda vitte a dolgot: hogy a nemes gróf moráliter kényszerítve lön visszavonni végrendeletét, melyben oly bőkezű gondoskodott egyházmegyéje papjai anyagi helyzetének jobbá tételéről. Ime most már felmutatjuk olvasóinknak, hogy Dózsa Dénes ur az a hires egyén, a ki az egyházmegyei papság zsebéből kivágta a boldogulásra szükséges összeget.

Nincs szerecsénk Bartha Lajos esperes urat személyesen ismerni; ránkaz az éles oppositio, melyen jónak látta magát a nemes gróffal szemben helyezni, tett személyét illetőleg kellemetlen benyomást; hiszen esperes ur csak kezdő az érdemek pályáján: a nemes gróf messze mérföldekkel halad előtte, sokat kell iznadhia míg utól érheti. Aztán visszatetszó volt azon válasza is, melyet akkor adott, midőn a gróf által visszalépésre volt felkérve: „nekem szükségem van az esperesi nyibusra“ ez volt Bartha ur válasza. Egy papnak s különösen protestáns pap-

nak — nézetünk szerint — nincs más nyibusra szüksége, mint a helyiely az igazság és szeretet égi fénye környezéi halántékait. A Jézus nem volt esperes, még tractualis director sem volt: mégis az egész világ meghódolva lábaihoz borult. Daczára ezen visszatetszésnek, örömet elhisszük egy szavavehető jó barátunknak: hogy Bartha ur „határozott jellemű, önálló, józan észjárású s tettvágytól lelkesedő egyéniség, s hogy ezen tulajdonainál fogva disza lehet az esperesi karnak“; azt is megengedjük: hogy egy pár év alatt tökéletesen beletanulja magát az esperesi teendőkhöz. De tegye Bartha ur szívéré kezét s vallja meg önmagának: hogy legyen bár esperesi működése a legáldásosabb, fogja-e kompenzálhatni azon nagy veszteségeket, melyeket főlebb jeleztünk. Véleményünk szerint ama veszteségeket csak az által ütheti helyre, ha minden törekvését oda irányozandja, hogy a nemes gróftól megengedszelle s egyháza ügyeinek ismét megnyerje — ezen az úton nemcsak fátylat boríthat a választása alkalmával fölmerült kellemetlenségre, hanem sógorát is kiránthatja abból az iszapból, melybe őt gyűlölködő természete süllyesztte.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladott Buda-Pesten octóber 6. 10. ó. — p. d. e.
Érkezett, octóber 6. 11. ó. — p. d. e.

A szerb kormány bukása határozott békés esemény. A külhatalmak az európai garancia elvesztésével fenyegették Szerbiát; erre Milán meglelt a skupsinában, elmondta helyzetét s keményen kárhoztatta az eddigi kormány politikáját; minthogy a skupsina nagy lelkesedéssel helyeselte a fejedelemszavait, a kormány kénytelen volt azonnal leköszönni.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, oct. C. 1875.

— **Ő Felsége** f. évi szeptember hó 23-án kelt legf. elhatározásával szakolcai Batternay Karolina elhunytával megüresedett első osztályu halli nemes hölgy-alapítványi állomást nemes Brennerberg Mária Luizának legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— **Királynékné ő felsége** Sassetotból Bécsbe jövet tegnapelőtt d. e. 10 órakor érkezett Oos állomásra, hova Baden-Badenből üdvözlésre a német császár és császárné, a bádeni nagyherceg, ennek neje és örököse és számos előkelőség jelent meg. A királyné az indóház ünnepélyesen feldisziertt termében reggelizett s félórát ott időzött után folytatta útját München felé, hova aznap délután érkezett meg. Folyó hó 5-én Bécsbe érkezik s 6-kán már Gödöllőn lesz.

— **A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter** dr. Bartók György erdélyi ev. ref. püspöki titkárt a philosophia történelméből, egyetemi magántanárá lett képesítése folytán, ezen minőségben megerősítette.

— **A földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister** Dobokamegyében kebelezt Nagy-Sajtó közösgnek megengedte, hogy ott minden szerdán hetivásárok tartathassanak, mi ezenel közhírré tétetik.

— **A m. kir. pénzügyminiszter** a nagyszebeni kataszteri kerülethez tartozó segessvár-köhalmi becslő-biztosi állomásra Graffy Frigyes nagy-sink-ujgyházi becslő biztosnak áthelyezését megengedte, a nagy-sink-ujgyházi becslő-biztosi állomásra Pop József m. kir. számtisztlet, volt kataszteri felszólamlási felügyelőt nevezte ki.

— **Arnulf bajor** herceg tegnap ismét jelen volt a színházban s egész végig nézte a „Traviata“ előadást, még pedig, egy kis politerből feltűnő érdekléssel. A herceg tegnap meglátogatta Stein János, lapunk kiadója könyvkereskedését; s ott Jókai novelláit megvásárolta; ma pedig K. Papp Miklós ur régiséggyűjteményeit s az általa bérbeartott nyomdát szándékszik megtekinteni.

— **A kolozsvári** tudományos egyetem küldöttségileg képviseltette magát a csernovitzi egyetem megnyitási ünnepélyén. A küldöttség Finál Henrik prorektor. dr. Groisz Gusztáv s dr. Melcz Hugó tanárok személyeiből állott.

— **A „Traviata“-ban** Verdi szép operájában mutatta be tegnap az igazgatóság az új baritont: Traversz Istvánt. Germond Györgyöt énekelte, egyikét a leghálásabb és szebb bariton-szerepeknél. Traversz urnak elég csinos kis hangja van; de épen az a baj, hogy nagyon is kiesiny. Tegnap legalább olyan erőtel, minden ércszésg nélkül hangnak tűnt fel, mely legfennebb hangversenyterem, de nem színpad számára termett. A hangversenyteremben arathat még babérokat is, de hogy színpadon ez idők szerint még nem existálhat, arról eléggé meggyőzhette Traversz urat is, meg az igazgatóságot is a tegnapi előadás. Iskolája is nagyon gyöngye lábán állhat, legalább

ha abból a kapkodó bizonytalanságból kell kivetkeztetnünk, melyet hangvételében s éneklésében eláruh. Játéka is primitív mororosságból áll, kézzel lábbal dolgozik, szakadatlanul izeg-mozog és még sem játszik, és szót a maga valódi értelmében véve. Egy szóval első debütje Traversz István urnak nem igen tett jó benyomást s aligha reüssirozni fog vele az igazgatóság. Különben elvárjuk a további kísérletet s örömmel szeretnők, ha másod ízben kedvezőbb hatást kellene följegyeznünk. A többi szerepívrők közül Nesveda Anna Valory Violetában szerepkörén kívül mozgott ugyan, de egészben véve elég élvezhető volt éneklése, sőt egy pár helyett, a hol kedvezőbb technikára volt szüksége, szépen is exequálta partéját. Legtöbbet nyújtott azonban ma Zajonghi, a kiteljesen hangjánál volt és Germond Alfrédet mindvégig igen szépen énekelte.

— **Dr. Abt Antal** egyetemi tanár az intézetében évek óta használatban levő „gyakorlati természettant Kohlzauschtól“ ezen, a kísérleti természetlannal foglalkozókra úgy szólna nélkülözhetlen kézi könyvet, mely tehát a physika tanárait és tanárjelöltjeit egyaránt érdekli, magyarra átfordítja; a fordítás a jövő év elején fog megjelenni.

— **József főherceg** ő felsége jelenleg Maros-Vásárhelytől időzik — mint az ottani egyik levelezőnk írja — az ott központosított erdélyi honvédszerekek hadgyakorlatait vizsgálja s azokban tevékeny részt vesz. A kolozsvári katonai zenekar az alkalommal Maros-Vásárhelyre érkezett s a délutáni órákban a honvéd barakkoknál — melyet magyar nemzet zászló díszít! — katonai zene van, mit a város nagy számu közönsége s a főherceg ő felsége is végig hallgat. A barakkokat Szabó János maros-vásárhelyi honvéd ezredes építtette, még pedig az előirányzott összegből valami 18,000 forintot takarítva meg az állam részére, a mi mai napság nagy ritkaság. Levelezőnk feleliti a főherceg ő felségének az ezredeshez intézett azon tréfi kérdés: — „Tán lopta a hozzá valót, hogy oly olcsón épített?“ és az ezredes talpraesett válasza: „Ép azért építtettem oly olcsón, mert nem loptam, fenség.“ Az ezredes ur több kiüntetésben részesített.

— **Rablóhistoria.** Rác János, kolozsvári mészáros, vágómarhák vásárlása végett Oláhországba utazván, a veretoronyi szorosnál, közel a várhoz, rablók által támadtatott meg, kik tetleges insulatio után, 2000 forintjától s egyéb holmijaitól megfosztották, nemkülönben utitársát, egy oláhországi bojár is felmenték 150 aranya cipelésének terhétől.

— **Kolozsi Antal** n.-szebeni Teréz árvaházi igazgató s steinbachi czimzetes apát beigtatása nagy ünnepélyességek közl történt meg Vasárnap Gyula-Fehérvárt. Miután Kolozsi s süveget, pásztort botot, gyűrűt és keresztet mint az apátsg jelvényeit Fogarassy Mihály püspök kezeiből átvette, a királyi leirat is felolvastatott, az ujonnan kinevezett apát a püspöknek két hordócska bort és kényeret ajánlott fel. A középorkból származó e ceremóniánál használt hordócskák ezüst és arany papírral voltak csinosan bevonva, s azoknak tartalma — jó rózsamál — a püspök által rendezett banquet alkalmával az első pohárköszöntéskor izlettetett meg. Az ünnepély végét a Fogarassy püspök s Kolozsi Antal közti testvéri csók zárta be, mire az új apát teljes ornatásban áldást osztott a megjelentekre.

— **Tanári áthelyezések.** Fazekas Elek Sz.-udvarhelyi reáltanodai tanár s Madzsar János dévai tanító-képezdei igazgató Fehértemplomra helyeztettek át. Dier Lajos pedig a dévai reáltanodához nevezetett ki.

— **Deák Ferencz** névnappja alkalmából igen sok üdvívanatot kapott. A főváros küldöttségileg tiszteltett nála Kammermayer polgármester vezérlete mellett. Felemlitjük egyuttal, hogy egy délnémetországi gyárnok levelet intézett Deák Ferenczhez, melyben betegsége ellen egy általa hatásosnak tartott gyógyszerrel ajánl. Deák Ferencz szívélyes sorokban fejezte ki köszönetét é jóakór figyelemért, melynek értékeiből mitsem von le az azon körülmény, hogy Deák Ferencz előtt é gyógyszer már mint hatástalan volt ismeretes.

— **A budapesti** nemzeti színház által kitűzött középfajú drámai pályázatra október 1-ig, mint határnapig összesen tizenkilenc pályamű érkezett be. Pályázik csak tízenyolcz, mert egyiknek szerzője nyílt levélben megnevezvén magát, darabja versenyre nem bocsátható.

— **Értesítés** Folyó évi májushó 25-én a „Táncz“ szerkesztősége által kitűzött díjért 13 mű pályázott. Az általunk már felemlített bírálok az első díjat Hölzl Lőrincz urnak Nagy-Beeskereken „Hazáért“ jelíggel indulójának, az 50 külön lenyomat kitüntetését Krausz János urnak Nagyszombatban „Böse Leute haben keine Lieder“ jelíggel Tüzlő indulójának ítelték oda. Ezenkívül eredeti alakjában közölhet s dícséretet érdemel: „Az, mi szívet vonz: dal; mi kedélyt nemesít: zene s ének“,

és „Minden nemzetiség járja a magyar indulót, igazságosan ítélni kérem a bírót“ — jelíggel ellátott s ha szerzőjüknek tetszik, sziveskedjenek nekünk a jelíggel borítékok felbontására szabadságot adni. A több bi 9 mü f. é. octóber hó 20-ig vagy visszaveendő, vagy alkalmi felhasználatra, illetőleg módosítására a szerkesztőségnek átengedve tekintetnek.

— **Nyilvános köszönet.** Városunk nagyérdemű országgyűlési képviselője, Korizmic László ő méltósága, helybeli ev. ref. egyházközségünkkel szemben is bebizonyította, hogy jelszava: „tettben az élet“ nem pusztaszó. A mellett, hogy az 1871. évben egy új orgona költségeire 500 forintot ajándékozott, a mult 1874. évben a paplak kijavításához 300 forintnyi, a folyó évben pedig — alólírottak, mult évi octóber hó 27-én Budapesten tett nagylelkű ígérete folytán — hatszázados templomunk s veszélyesen meghasadozott tornyának kijavítási költségeihez, 1570 forintnyi kegyadományt járult, bár nem felekezettünk tagja. Midőn egyházunk nem mulaszthatja el, e napjainkban s hitfeleink részéről is oly ritka adományokat nyilvánosságra hozni: kedves kötelességének ösmeri azokról hálját és köszönetét a saját terén is kifejezni. Isten óvja, tartsa meg az ily tettekben nyilvánuló életet! A vizaknai ev. reformatus egyház kebl tanácsának nevében: Vizaknán, 1875. octóber 5-én. Sylvester Domokos, ref. lelkész.

— **Talányos tisztaság.** A budapesti városháztartó zöldudvarban — mint irtuk — szávar csempészetnek jöttek nyomára. Ezzel egy időben a városháztér is oly szép tisztára volt seperve, mint már régen nem. Megmondjuk miért? A pénzügyörök, kik titkos feljelentés folytán jöttek a csempészetre, hogy az említt ház előtt feltűntet ne keltsenek, átlátva egész nap állhatatos söpörték a városháztér, meg a zöld-udvar-féle ház elejét, munkaközben élesen figyelve a ki és bejárókra. Ez a magyarázata.

— **Helyreigazítás.** A tordai vándorgyűlésről oct. 5-én közölt cikkbe egy hiba csuszott be; t. i. a Sauvignon bornak itelt aranyérem jutalmat nem Wolf Gyula, hanem Nagy Ferencz kolozsvári tanár bora nyerte.

KÖZGAZDASÁG

Sáfránytermelés.

A vadsáfránytól (Carthaeus tinctorius Safflor) megkülönböztetileg jóféle vagy igaz sáfránnak (Crocus sativus, Safran) nevezett, a zászpa kikirieshez (Colchicum autumnale, Zeitlose, Lichtblume) hasonló, illatos lilaszín virág, a hidegebb égály vidékeken is tenyésző növény, már azért is figyelemre méltó, mivel kis darab földön is nagy jövedelemmel jutalmaz. Száraz természetű, porhanyó s napra dülő földet szeret, mely jó erőben legyen s ásóval mélyen megmunkáltatván, szeptember hónapban a sáfrány hagymák 3 ujjnyi mélységbe ültetendők. Magot csakis délibb tartományokban érlel, tehát sem hazánkban, sem Ausztriában.

Ültetési célra minél nagyobb s épebb hagymákat kell szerezni, s ha netán a talaj nem elég kövér, érett keverék-trágyával javítsuk, mert az éretlentől a hagymák könnyen kivessznek.

A sáfrány Ázsia déli részében, valamint európai Törökbirodalomnak Macedonia tartományban vadon tenyészik. Állítólag a keresztes hadak által terjedt el Európának nyugoti részében.

Miveltekik Francia-, Spanyol-, Olasz-, Angol- és egyéb országokban, sőt hazánkban is, névszerint, Tolna, Bihar, Heves, Zala és Baranya vármegyékben. Legjobb, legkeresettebb és legdrágább az osztrák sáfrány, mely kiválólag Krems környékén termeltetik.

Ültetés után 2—3 hétre kikelnek a keskeny, s rövidke pamatszertű levelek s ugyszólván egyidejűleg kezdenek nyilni a tulipánt-féle virágok, melyeknek közepén levő sötétpiros vagyis sáfrányászru szálak, azaz: anyabibék (Narbe) — tehát nem világos sárgaszínű himszálak, — adják a szarítás folyama alatt, insentív szagot nyerő, s gazdaszonyaink által kedvelt fűszeres sáfrányt.

A virágok kora reggel megszedetvén, belőlük a bibék kicsipetnek, melegen vagy elzárt sötét helyen megszárittatnak s tartályokba légmentesen eltéttetnek.

Egy font sáfrány 20,000 virág bibéjéről kerül, miért is igen drága.

A sáfrányültetvény első évében csekély termést ad, másodikban legtöbbet s harmadikban a rendes őszzaki elvirágzásuk után felszedetvén; — új tanyára ültetendők.

Megjegyzést érdemel, miként a tavasszal kihajított s ekkor már hosszúra megnövő s learatott levelek, a teheneeknek kedves előséget adnak, ellenkező esetben maguktól csak

*) A „Magyar Polgár“ t. szerkesztőjét tiszteltettel kérem a sorok átvételére. S. D.

hamar elszáradván, — vagyis mint műnyelven mondani szokás: behuzódván (einziehen), az ős virágzásizsakig szunynadnak.

Mivelése többszöri gígyomlálás és megpálásban áll.

Betegsége a megpoklosodás, mely a hagymáknak kapáláskori megsértéséből származik.

Használtatik mint kedélytemelő és emésztést előmozdító fűszer, továbbá mint orvosság és festék.

Nagyobb mennyiségben belsőleg használva, vértorlódást és aranyeret idézhet elő. A méhfélé vértorlódást okozván, ivarvéréskor s gyermekágyi folyás alkalmával kerülendő.

Sigmund tanár 1 1/2 lat safránytól, mérgezési eseteket észlelt.

Különbö mint bel- és külgógyyszerhasználtatik. Használtatik: a tinctura croci, az emplastrum oxycroceum és az emplastrum de galbano crocatum.

Kelmék és étneműek színezésére használtatik, s névszerint az u. n. parmai sajt (formaggio parmigiano vagy formaggio lodigiano, Parmesankás) ennek köszöni szép színezetét.

Az igazi sáfránytól különbözik az u. n. diszsafrányok vagyis: a Crocus vernus (Frühligs-Safran) és a Crocus luteus (der gelbe Safran) melynek kecses s kikeletkor sokféle színűegyületben virító változatai, mint u. n. virágászati virágok (Blumistenblumen) virágások által nagy becsben tartatnak.

Végül tájékozás végett megjegyezzük, hogy a fenjelzett vadsáfrány, mely mint festőnővény selejtes sárga, igen szép, de nem tartós, minden árnyalatú veres festékek gyártására dolgoztatik föl, melyek gypot, gypju s kivált selyemzövetek és kelmék színezésére, valamint a kendőzésnél a hússzint előtűntető árnyalat használtatnak, „rouge végétal“, „rouge d'Espagne“ nevek alatt, mint pirosítószerek jönnek forgalomba. E növény különben, magyar műszóval élve, nem is safránnak hanem szekliezőnek szokott nevezettni.

Báró Nyáry Gyula.
(M. G.)

Erdélyrészi piacok árjegyzéke.

— **A gy.-fehértvári** piac árjegyzéke 1875. szeptember hó 25-ről (auszt. mérő.) Tisztabuza 3 frt 65 kr, rozs 2 frt 13 kr, elegybuza 2 frt 90 kr, zab 1 frt 70 kr, széna m. 1 frt 26 kr, alomszalma m. 70 kr, zsupszalma m 80 kr, egy öl fa 9 frt, marhahus ft. 18 kr, konyhalisz 13 kr, borsó 32 kr, lencse 32 kr, paszuly kp. 20 kr, burgonya vk. 1 frt 25 kr, disznózsir ft. 60 kr, hagyma ft. 7 kr, fokhagyma 9 kr.

— **Deés** piaci árjegyzéke: septmb. 28-ról, (auszt. mérő középar.) Tisztabuza 3 frt 60 kr, elegybuza 3 frt — kr, rozs 1 frt 60 kr, zab 1 frt 10 kr, egy mássa széna 2 frt, — kr, m. alomszalma 50 kr, m. zsupszalma frt 80 kr, egy öl fa 8 frt — kr, ft. marhahus 16 kr konyhalisz 8 kr, borsó 20 kr, lencse 24 kr, paszuly 8 kr, köles 24 frt kupája, burgonya 1 frt — kr, font disznózsir 70 kr, ft. hagyma 6 kr, 1 font Fokhagyma 10 kr.

— **A szamosújvári** piaci árai sept. 27-ről. 1875. (alsó auszt. mérő középar.) Tisztabuza 3 frt — kr. Elegybuza 2 frt, 80 kr. Rozs 2 frt — kr. Zab 1 frt 20 kr. Széna m. 1 frt 50 kr. Alomszalma m. 50 kr. Zsupszalma m. — kr. Egy öl fa 14 ft. 12 frt. Fagygyugyertya ft. 40 kr. Marhahus ft. 15 kr. Konyhalisz kp. 7 kr. Ríz kp. 20 kr, Gyöngykása kp. 32 kr. Borsó kp. — kr. Lencse kp. — kr. Paszuly — kr. Pityóka vk. 1 frt 20 kr. Disznózsir ft. 60 kr. Hagyma ft. 16 krajczár Fokhagyma 20 krajczár.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Oktober 5-én 5% Metaliques 6995 frt Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 73.40 frt. 1860-iki államkölcsön 111.40. Bankrészevnyek 918.—. Hitelrészevnyek 203.— London 112.—. frt. Ezüst 101.60 Cs. kir. arany 533.—. Napoleond'or 892 1/2 100 mark németértékű 55.40.—

Urbéri kötvények: Magyarországi 81.30 Temesvári 80.73 Erdélyi 79— Horvátországi 84.—

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

Van szerencsém a n. é. t. cz. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint Kolozsvárt a

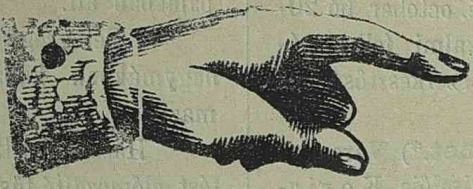
Csapó Sándor czégnél

egy vasbutor raktárt állítottam, hol is gyártmányaim a legutánynosabb árak mellett e hó 15-től kezdve nagy kiválasztásban kaphatók.

Bécs, 1875. oktober hó 1-én.

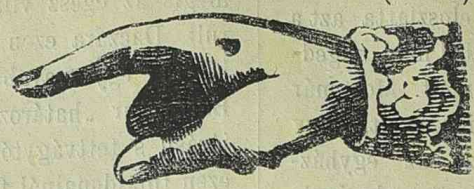
Kitschelt Ágoston örökösei, a bécsi, londoni, párisi és müncheni kiállításakon 23 kitüntetésben részesült vasbutor gyáros és os. k. udvari kiállító.

(426)

A VASBUTOR

(1-8)

napjainkban akkora hirre vergődött, hogy nincs benne kétség, miszerint rövid időn nagy részben ki fogja szorítani használatból a fa-butorzatot.

Ezen nem is lehet csodálkozni; mert a vas-bútor természetesen hasonlíthatatlanul tartósabb a fa-bútornál, egymásba forrasztott részeinél fogva nem szolgál a poloska s más alkalmatlan féreg és rovar fészkeül, alakja és kiállítása pedig oly csinos és elegáns, hogy a legtökéletesebb mivű fa-bútorral is előnnyel kiállja a versenyt.

Városunk már rég érzi egy **vas-bútor-raktár** hiányát; hanem a keletkezése óta folyton jó hírben álló, a közönség legcsekélyebb szükségait is azonnal fedező

CSAPÓ SÁNDOR-féle nürnbergi és diszmű-áru-

NAGY BAZÁR

Kolozsvárt, főtéren, a Nemzeti szálloda alatt, e hiányon is segített, átvevén az európai híró **KITSCHLT ACOSTON** bécsi vas-bútor-gyár és udvari szállítónak raktárát és képviselőjét.

A midőn tehát ez új intézkedést a n. érd. t. cz. közönség becses tudomására juttatni szerencsés, bátorkodik remélni, hogy mostanig becsülettel fenntartott és ezután is szigorúan fenntartandó „**pontosság, üzleti szigor és jutányosság**” elve mellett, ezzel is sikerülend növelnie a n. érd. t. cz. közönség nagybecsű bizalmát maga iránt, a melyet szeplőtlenül megőrizni mindig kiváló büszkeségének ismerend.

Együttal ajánlja most teljesen újan berendezett nürnbergi és divat-áru-tárát is, mint Erdélyben e nemből egyetlen gazdag üzlet telepet, valamint azt is jelenti, hogy a háztartási cikkekre nézve

a **NAGY BAZÁRBAN** egy egészen külön osztályt rendezett be.

Sz. 1555. — 1875.

(428)

(1—1)

Hirdetmény.

Tordamegyében Nagy-Lupsa és Siasza Vincze községeiben létező összes regalé korcsma és vásárvám jogok 1876-dik évi január 1-én kezdőleg, három egymásután következő évekre, — Nagy-Lupsán folyó évi október-hó 26-dik napján délelőtti tartandó nyilvános árverezés útján haszonbérbe fognak kiadni.

Az árverezési feltételek bár mikor a szolgabírói irodában megtekintethetők.

A toroczkói járás szolgabírójától.
Toroczkó, 1875. október 2-kán.

RÁCZ SÁMSON,
sz. bíró.

(391)

JELENTÉS.

Alólt a t. cz. közönség szives tudomására hozza, hogy (chinin nélkül készített),

több orvosi egyetem által megvizsgált és ajánlott, az olasz udvari kórházakban használatban levő, a legtöbb hideglázás betegnek rövid idő alatt meglehetőleg hasznos s az egészséget helyreállító

egyetemes hidegláz-gyógyszere

egyetemes és bizárlagos képviselőjét Magyarországon, Horvátországon, Erdélyben, Szerbiában és a Dunafelvidéken.

Giergl István urnak

Budapest, váci boulevard 41 sz. emelet,

első magyar játékkártya-gyáros és a Syropo Pagliano főügynöke, a francia brillant-mutató, Zafir, rubint, topáz és smaragd magyarországi főügynökének, tiz egymásután következő évre átengedte. Fölkérem tehát eddigi és ezután t. vásárlóimat, hogy az egyetemes hidegláz-gyógyszert, a melyből egy üveg ára használati útvisítással együtt 1 frt 20 kr. o. é., ezután **Giergl István** úr által szerezzék meg, mert a szerződési időtartam alatt az említett országokban egyetlen üveggel sem fogok másnak küldeni.

Kérem az irántam tanúsított bizalommal **Giergl István** urat is megismertetni, a kit jól ismerem és a t. cz. közönséget teljesen ki fogja elégíteni és a kit ezennel tisztelettel teljesen ajánlok

alázatos szolgálója:

dr. Marini C.

Milano, július 10-kén, 1875.

Arjegyzékek kívánatra ingyen.

(427)

A több évek óta, minden mások felett — általános előismerésben részesült — legtisztább készletű, s jó ízletű

okleveles virsli

f. hó 10-dike napján kezdve, párja 10 kron naponta található Kolozsvárt, minoritautczában 1. szám alatt

KONCZ SÁNDORNÉNÁL.

(405)

AZ ÉVADRA!

(6—28)

Folytonosan nagy és dús raktár gypjú ruhakelméből, rips-, linstre-, diagonal- és plaid-kelméből, valódi színű kosmanoszer perkaliból, legújabb ruhabarchentből, zsinor- és piket-barchentből.

Legújabb:

Knicker-Bocker és Tartiff-Nopé.

27kr.

Bársony- és selyem szalagok, széles hosszszövények, 1/4 és 3/4 széles vászonszövények, czérna és bőrvásznak, 3/8, 1/2 és 3/4 széles chifonok, vászon-danast-törülközők, asztalkendők, atlasz-síruvat, czicz-, háló- és mousselin-függönyök, üngeknék való oxford és minden más kézmű-cikk.

Vászon- és divatáruk,

jótállással az áruk jóminősége és valódisága felől,

mind saját gyártmány.

Czim: Fabriks-Niederlage und Waaren-Hauptdepot des Ersten vereinigten Gebirgsweber- und Fabrikanten-Konsortiums.

Bécs, Mariabilderstrasse 72.

Megrendelések pontos teljesítése utánvét mellett.

Mustrák ingyen és bérmentesen.

IRODALMI UJDONSÁGOK!

Épen most jelent meg!

és Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

Görög-magyar Szótár.

Második, ujonnan átdolgozott és bővített kiadás.

Szerkesztették

SOLTÉSZ FERENCZ ÉS SZINYEI ENDRE

sárospataki tanárok.

Kiadja „az irodalmi-kör” a főiskola költségén.

Sárospatak, 1875.

Ára 4 frt 50 kr.

Legújabbban megjelentek:

és Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Az élet iránya.

Az elmélet és tapasztalás adataiból összeállítva.

Irta Gedeon Ferencz,

hites ügyvéd, nyug. törvényszéki bíró és nagyváradi királyi államvizsgálati bizottmány tagja.

Ára 2 frt.

A nő a nemzetgazdaság terén.

Irta dr. Stein Lőrincz.

Németből szendrői Brankovics György.

Ára 60 kr.

A gyakorlati statistika kézikönyve.

Irta Keleti Károly, az országos m. k. statisztikai hivatal igazgatója, a m. tud. akadémia rend. tagja.

Ára 2 frt 50 kr.

Jelky András bajai fiu rendkívüli kalandjai ötödfél világrészben.

Történeti kútforrások alapján,

Magyar népkönyv,

különös tekintettel a serdültebb ifjúságra.

Irta HEVESI LAJOS.

Második kiadás. Hat képpel. Diszkrétésben.

Ára 2 frt 40 kr.

Az élet tarkaságaiból.

Irta ifj. Ábrányi Kornél.

Rajzok és elbeszélések.

Ára 1 frt 20 kr.

Közönséges számtan

az új tanterv szerint, a középtanodák használatára készítette dr. Lutter Nándor. Harmadik kiadás.

Ára 2 frt.